

A Rigoletto mintegy másfél évvel a velencei bemutató után, 1852 december 18-án hangzott fel először Budapesten. A főszerepeket egy nálunk járt olasz stagione két Pestre szerződött tagja, Luisa Gino és Giuseppe Mazzi énekelte, a címszerepet a kor legnagyobb magyar baritonistája, Fűredi Mihály alakította. Noha a szaksajtó „nem jósolt nagy jövőt” a darabnak, a közönség minden alkalommal megtöltötte a nézőteret. Az Operaházban a színház második évadjában adták először a Rigolettót, s azóta egyike a leggyakrabban játszott daraboknak. A felújítások közül kiemelkedik az 1913-as, amely megindította – a Verdi-centenárium kapcsán – azt a Verdi-reneszánszt, amely tulajdonképpen megelőzte az Európa-szerte csak a 20-as évek végén kibontakozó mozgalmat.

☞

Felvételünk szereplői:

Lamberto GARDELLI nemzetközi kiugrása a budapesti Operaházhoz fűződik. Először 1960-ban szerepelt az Operaházban, majd több éven keresztül állandó vendégünk volt. Nevéhez fűződik Rossini „Ory grófja”-nak, Puccini Manon-jának, Verdi Macbeth-jének, Aidájának, Otello-jának, valamint A végzet hatalmá-nak diadalmas felújítása. Budapestről eltávozva Gardelli a Metropolitan karmestere lett, jelenleg Svájcban él.

MELIS György (Rigoletto) szerepköre minden stílusra kiterjed, Mozarttól a modern operáig egyaránt kiválóan viszi színpadra a tragikus hőseket és a vig-operai alakokat. Európai hírvénekművész, aki Glyndebourne, Bécs, Moszkva és Brüsszel színpadain is nagy sikereket aratott.

ILOSFALVY Róbert (a herceg) karrierje kiöbbszörű erejű. Amikor 1961-ben Gardelli Manon-felújításában Des Grieux-t alakította, a közönség mint az operai világhírnév új magyar várományosát ünnevelte. Ilosfalvy azóta beteljesítette ezeket a reményeket: San Franciscótól Bécsig és Amszterdamtól Kölnig versengenek érte az operaszínpadok. Budapest mellett a kölni Opera együttesének is tagja.

LÁSZLÓ Margit (Gilda) a magyar operakultúra legnagyobb büszkeségei közé tartozik. Az opera, az oratórium és a dalművészet terén hangilag, stílusérzékben és alakításban egyaránt a legmagasabb fokú művészet jellemzi.

BARLAY Zsuzsa (Maddalena) ugyancsak all-round énekes, aki az operaszínpad mellett az oratórium terén is kitűnt mind nagyerőjű és kifejező hangjával, mind muzikalitásával.

BÓDY József (Sparafucile) a budapesti Operaház mellett Zürichben is szerződött tag volt, főleg hangjának szépségével aratott számos sikert.

Várnai Péter

Rigoletto was first performed in Budapest on December 18th, 1852, one and a half years after its premiere in Venice. The main roles were sung by two members of an Italian stagione company who were working under contract in Budapest – Luisa Gino and Giuseppe Mazzi. The title role was taken by Mihály Fűredi, the greatest Hungarian baritone of the times. Although the press „did not foresee a great future” for the piece, the Opera House was packed every night. Rigoletto was performed during the second season of the Opera House's existence and since then, has remained one of the most frequently performed works in the repertory. One of the most memorable revivals took place in 1913. It was this production, which, connected as it was with the Verdi centenary, initiated a Verdi-rennaissance that unfolded generally throughout Europe in the late 1920's.

☞

Performers on this record:

Lamberto GARDELLI began his international career in the Budapest Opera House. He first conducted there in 1960, and subsequently became a regular guest for many years. He is credited with the highly successful revivals of Rossini's „Count Ory”, Puccini's „Manon Lescaut”, Verdi's „Macbeth”, „Aida” „Otello” and „La Forza del Destino”. After leaving Budapest, Signor Gardelli became a conductor for the New York Metropolitan Opera House and is at present living in Switzerland.

György MELIS (Rigoletto) is a singer whose talents encompass all vocal styles from Mozart to modern opera. He excels equally in tragic as well as comic roles. He has acquired European fame, having appeared in Glyndebourne, Vienna, Moscow and Brussels.

Róbert ILOSFALVY (the Duke) has had an exceptionally dynamic career. The Hungarian public hailed his performance of Des Grieux in Gardelli's revival of Manon Lescaut in 1961 as a promise of adding to the world renown of Hungarian opera. Ilosfalvy has since fulfilled these hopes – opera companies from San Francisco to Vienna and from Amsterdam to Cologne are competing for his services. He is a member of both the Budapest and the Cologne Opera Houses.

Margit LÁSZLÓ (Gilda) belongs to the greatest talents of Hungarian operatic culture. In opera, oratorio and Lieder, she is characterized by the highest vocal, stylistic and dramatic standards.

Péter Várnai

OFFSET

# Verdi RIGOLETTO

RÉSZLETEK · EXCERPTS

I. felv.: A HERCEG ÁRIÁJA (KESZTYŰÁRIA) — RIGOLETTO ÉS SPARAFUCILE KETTŐSE — GILDA ÉS A HERCEG KETTŐSE — GILDA ÁRIÁJA — FINÁLÉ — II. felv.: JELENET ÉS RIGOLETTO ÁRIÁJA — KÓRUS — GILDA ÉS RIGOLETTO KETTŐSE — III. felv.: CANZONE (AZ ASSZONY INGATAG) ÉS JELENET — QUARTETT — FINÁLÉ

Act 1: ARIA OF THE DUKE — DUET OF RIGOLETTO AND SPARAFUCILE — DUET OF GILDA AND THE DUKE — ARIA OF GILDA — FINALE — Act 2: SCENE AND ARIA OF RIGOLETTO — CHORUS — DUET OF RIGOLETTO AND GILDA — Act 3: CANZONE AND SCENE OF THE DUKE — QUARTET — FINALE

RÓBERT ILOSFALVY (Herceg — Duke) — GYÖRGY MELIS (Rigoletto) — MARGIT LÁSZLÓ (Gilda) — JÓZSEF BÓDY (Sparafucile) — ZSUZSA BARLAY (Maddalena) — ZSOLT BENDE (Monterone) — LÁSZLÓ PALÓCZ (Marullo) — TIBOR NÁDAS (Ceprano) — LÁSZLÓ MOLNÁR (Porkoláb — Gaoler) — ÁRPÁD KISHEGYI (Borsa) — ÉVA ELEK (Giovanna — Page)

## AZ ÁLLAMI OPERAHÁZ ÉNEK- ÉS ZENEKARA CHORUS AND ORCHESTRA OF THE HUNGARIAN STATE OPERA HOUSE

VEZÉNYEL · CONDUCTED BY

## LAMBERTO GARDELLI

MAGYAR NYELVŰ FELVÉTEL · SUNG IN HUNGARIAN

ZENEI RENDEZŐ — MUSICAL PRODUCER: JÁNOS MÁTYÁS  
HANGMÉRNÖK — RECORDING ENGINEER: FERENC TAKÁCS  
TASAK: MELIS GYÖRGY RIGOLETTO SZEREPÉBEN  
COVER: GYÖRGY MELIS AS RIGOLETTO  
PHOTO: LÁSZLÓ VAMOS  
TASAKTERV — COVER DESIGN: ENDRE ZSIGMOND

stereo-mono

LPX 11389

Die Oper Rigoletto wurde kaum anderthalb Jahre nach ihrer Venedigführung, am 18. Dezember 1852 in Budapest gespielt. Zwei der Hauptbesetzer waren die beiden, nach Pest engagierten Mitglieder einer damals in der Stadt stehenden Stagione – Luisa Gino und Giuseppe Mazzi, die Titelrolle wurde von dem größten ungarischen Baritonisten der Zeit, Mihály Fűredi gesungen. Die Fachpresse dem Stück „keine grosse Zukunft prophezeite”, für Aufführungen stets vor vollen Häusern statt. Im 1884 eröffneten neuen Haus wurde Rigoletto gleich in der zweiten Saison zur Aufführung und ist auch seither eines der meistgespielten Stücke. Von den Revivals vor dem Jahre 1913 besonders bedeutungsvoll, da sie im Zusammenhang der Verdi-Zentenarfeier jene „Verdi-Renaissance” einleitete, die der europäischen in den 20-er Jahren entstandenen Bewegung voranging.

☞

Die Darsteller unserer Schallplattenaufnahme:

Lamberto GARDELLI's internationale Karriere begann im Bayreuther Opernhaus. Hier dirigierte er 1960 zum ersten Mal und wurde dann Gastdirigent. Mit seinem Namen sind die triumphartig erfolgreichsten Produktionen der Opern Der Graf von Ory (Rossini) Manon Lescaut (Puccini), Macbeth, Aida, Otello, Die Macht des Schicksals (Verdi) verknüpft. Verlassend wurde Gardelli Dirigent der Metropolitan und lebt jetzt in der Schweiz.

György MELIS (Rigoletto) hat ein umfangreiches Repertoire, das alle Stilarten erstreckt. Von Mozart bis zu den modernsten Operntragischen Helden und lustigen Rollen gleichermaßen vorzüglich darstellend. Sänger von europäischem Namen, der auch in Glyndebourne, Wien und Brüssel grosse Bühnenerfolge hatte.

Róbert ILOSFALVY's (Herzog) Karriere begann fast explosionsartig 1961 bei der Reprise der Oper Manon (Puccini) den Des Grieux leitend. Gardelli zum ersten Mal sang, wurde er als neuer ungarischer Opernwelttruhms gefeiert. Ilosfalvy hat seither diese Hoffnungen erfüllt: die Opernbühnen wetteifern um ihn – von San Francisco bis von Amsterdam bis Köln. Ausser dem Budapester Opernhaus ist Mitglied der Kölner Oper. Margit LÁSZLÓ (Gilda) gehört zu den besten Werten der ungarischen Opernkultur. Sowohl in der Oper als auch in Gebieten des Oratoriums und der Liedkunst steht sie vermöge ihrer Stimme, ihres Stilsgefühls und ihrer Darstellung auf sehr hohem Niveau.

Pé

Верди: «Риголетто», фрагменты (на венгерском языке)

1 действие: Баллада Герцога — Дуэт Риголетто и Спарачучи  
2 действие: Монолог Риголетто — Хор — Дуэт Джильды и Герцога  
3 действие: Песенка Герцога — Квартет — Финал

Дердь Мелиш (Риголетто), Маргит Ласло (Джильда), Роберт Илошфалви (Герцог), Йожеф Боди (Спарачучи), Жужа Барлан (Маддалена) и оркестр государственной Оперы

Джильды и Герцога — Ария Джильды — Финал

Дирижер Ламберто Гарделли

Опера Верди «Риголетто» прозвучала впервые в Будапеште 1852 года, через полтора года после премьеры в Венеции. Главными исполнителями были Луиза Джинно и Джузеппе Маззи, члены итальянской труппы, переехавшей в Венгрию, получившие ангажемент в пестской Оперы. Риголетто исполнял крупнейший венгерский баритон той эпохи Фьореда. Хотя критика не сулила опере «большое будущее», она из вечера в вечер заполняла театр. «Риголетто» впервые во втором сезоне Оперы, и с тех пор это одна из самых частых постановок в театре опер. Из возобновленных постановок выделяется постановка 1913 года, которая — в связи со столетием со дня рождения Верди — стала началом ренессанса Верди в нашей стране, в чем мы обязаны на двадцать лет.

☞

Начало международной славы ЛАМБЕРТО ГАРДЕЛЛИ связано с Будапештской Оперой. Впервые он выступил здесь в 1960 году в качестве дирижера. В течение многих лет был в театре постоянным гостем. Именно с ним связано возобновление постановок таких опер, как «Сигизмунд» Россини, «Манон» Пуччини, «Макбет», «Аида», «Отелло» и «Судьба» Верди. После Будапешта Гарделли был дирижером театров в Нью-Йорке (США), сейчас живет в Швейцарии.

☞

ДЕРДЬ МЕЛИШ (Риголетто) поет партии самых различных опер, от Моцарта до современных опер, он с одинаковым блеском воплощает трагических героев и фигуры комических опер. Мелиш известен в европейской славе, пожинавший большой успех на сценах Гиннеса, Вены, Москвы и Брюсселя.

РОБЕРТ ИЛОШФАЛВИ (герцог). Карьера его подобна взлету. Когда в 1961 году в возобновленной Гарделли «Манон» опере, партию Де Грийе, публика приветствовала его как нового претендента на мировую славу в опере. Илошфалви оправдал надежды: от Сан-Франциско до Вены и от Амстердама до Кельна за него оперные театры. Илошфалви член труппы Будапештской Оперы и одновременно кельнской Оперы.

МАРГИТ ЛАСЛО (Джильда) является гордостью венгерской оперы. Ее выступления в опере, оратории, в области вокального искусства с точки зрения голоса, чувства стиля и актерской игры характеризуются самой высокой степенью искусства.

Пете